

Zekeren dag hebben de Moffen in een voorstad van Rijsel een soldaat onder de oogen van vrouw en kinderen neergeschoten. (Blz. 93.)

— Toch moet ik u twee brieven meegeven, een voor Jacquet en een voor Miss Cavell. Maar er zal geen enkele naam in staan en ook de adressen zult ge van buiten moeten leeren.

— Heb ik niet anders te doen dan die brieven af te geven?

— Neen... Ge kunt natuurlijk vertellen, dat ik veilig hier zit, dat ge mij hebt gesproken en zoo meer. Zij zullen u opdrachten geven.

Nog eenigen tijd bleef men daar praten... Eindelijk ging Gabriëlle Petit heen...

Haar hart was vol vreugde. Zij had nu haar werkkring gevonden en was ingelijfd bij het groote leger, dat voor België streed... Maar ze behoorde tot een afdeeling, die in stilte en in groot gevaar arbeiden zou.

XII.

Gabriëlle Petit en haar verloofde deden hun laatste wandeling... Morgen keerde het meisje naar België terug. De papieren van den jongen man waren in orde... Morgen of overmorgen begaf hij zich naar 't front.

Hun wegen gingen uit elkaar, en toch beoogden beide jonge lieden hetzelfde doel : hun land te dienen.

Ze stapten langs de zee. De avond viel reeds.

— Zijt gij nu verzoend met mijn plan? vroeg Gabriëlle.

— Ik bewonder u... Toch had ik u liever meegenomen naar Frankrijk.

— Maar mijn plicht ligt elders. Ik geloof, ik voel het, dat ik in mijn nieuw werk groote diensten kan bewijzen.

— Maar het is zoo gevaarlijk...

En de jonge man somde weer alle bezwaren op, al wist hij, dat het nutteloos was.

Gabriëlle's plan stond vast. Zij beschouwde haar taak als een roeping.

— Wij zien elkaar spoedig weer terug, zei ze, gevoelend nu, dat ze haar geliefde troosten moest.

— Spoedig...

— O, in 't voorjaar zullen de geallieerden een offensief beginnen en dan zijn ze gereed, om den vijand te verslaan.

— Hier in Engeland meent men, dat de oorlog zeer lang duren kan.

— Nu, hoe het zij, wij houden ons aan onze belofte. En God zal ons beschermen.

Eenigen tijd stapten ze zwijgend voort. Ze hadden nog veel tot elkaar te zeggen, maar 't was of de stilte nog indrukwekkender was dan het spreken.

Ze waren het zich immers volkomen bewust, dat de scheiding eeuwig kon zijn. Hij ging naar 't slagveld... zij naar 't bezette land. Hem kon de kogel, de granaatscherf, de bajonet treffen; haar de wraak van den onbarmhartigen Duitschen krijgsraad... Dan zouden ze **sterven**, ver van elkaar, onwetend in de laatste oogenblikken misschien van elkanders lot. Ja, het offer, dat ze vrijwillig hun land wilden brengen, was zwaar.

— En zeggen, dat er hier zooveel jonge heeren rondloopen, die in kringen of komiteiten zeer vaderlandslievend doen, maar toch veilig de zee tusschen hen en het front laten, zei de soldaat bitter.

— Ja, ik weet het. Maar zoudt gij tot hun getal willen behooren?

— Neen, dat niet...

— Ewel dan! En ik hoop wel, dat de wet hen zal dwingen hun plicht anders en elders te doen.

Ze keerden in de stad terug. 't Was nu geheel donker geworden. Dien avond zou Gabrielle reeds aan boord gaan. Haar vriend moest naar het rekrutenhuis.

En het groote oogenblik brak aan.

— Kom, nu is 't tijd, zei het meisje na zenuwachtig aarzelen... Eén troost hebben we nog...

— Welke?

— Dat we elkaar kunnen schrijven. Ge kent mijn werk... met de verslagen kan ik ook brieven mee zenden voor u... en gij met de instructies voor mij...

— O, ik zal naar uw brieven verlangen.

Weer zwegen ze een poos.

De een durfde voor de ander het woord niet uitspreken. Ze stonden bij het klein hotel, waar Gabrielle logeerde.

Het meisje bleek weer de sterkste.

— 't Is tijd, herhaalde ze. Ge moogt niet te laat komen... En ik heb ook nog 't een en ander te doen.

Ze greep zijn hand en kustte hem. Hij zoende haar en, toen hij haar naam noemde, nokte een snik in zijn keel.

Gabrielle rukte zich los.

— God zegene u en mij... Hij zal ons weer vereenigen...

Haar stem trilde... en in de schoone oogen welden tranen.

Nog een groet vol liefde en Gabrielle snelde het gebouw binnen.

Als wezenloos bleef de jonge man even staan. Dan ging hij heen. Hij wankelde, keek nog eens om, beheerschte zijn gevoelens, rechte zijn lichaam, en met stevigen tred keerde hij naar zijn logies terug. Daar was hij eensklaps in het gewoel en de drukte, de uitbundigheid en ruwheid ook van allerlei rekruten en soldaten.

Pas aangekomenen vertelden van de Duitsche bezetters, van hun vlucht over de grens ; sommigen bluften luid over allerlei heldendaden en verkochten hier fantastische verhalen, grove leugens.

Gabrielle's verloofde had de stilte gewenscht, die nu zoo bij zijn weemoed paste. Plots was er in zijn hart als een groote leegte. Hij kroop

op zijn stroozak en sloot de oogen, gebarend te slapen, om maar niet meer aangesproken te worden en liet zijn gedachten gaan.

* * *

Den volgende morgen stond Gabrielle Petit aan dek, toen de boot Engeland verliet. Langzaam zakte de kust weg.

Het meisje dacht aan haar verloofde en in haar hart bad ze voor hem.

Haar keuze was gedaan en ze wist voor zich zelve, dat die roeping gegroeid was uit al haar ervaringen, uit haar wenschen, uit liefde voor haar land. En wat er ook zou gebeuren, zij zou getrouw zijn, en moest het, ja, moest het... getrouw tot in den dood.

Zij ging den strijd aanbinden met een geduchten vijand, met een machtige organisatie van tegen-bespieding, van detektieven en allerlei agenten, geheime bureelen...

Gabrielle Petit zou een gewichtig werk beginnen. Wij moeten op dit gebied de meening onderschrijven van den heer Sadi Kirschen, advokaat bij het beroepshof te Brussel, die veel onzer landgenooten voor de Duitsche krijgswonden verdedigde.

« De lezer, schrijft hij, zal uit de verslagen over de bespiedingsprocessen verscheidene pijnlijke indrukken bewaren. Hij zal er zich over verbazen vast te stellen, dat in het algemeen de spionnagedienst toevertrouwd was aan geïmproviseerde agenten, slecht voorbereid tot hun gevaarlijke en moeilijke taak, door haastige en meermalen onsaamenhangende inlichtingen.

Het zal hem spijten vast te stellen, dat zelden de zoo moeilijk verkregen uitslagen naar verhouding waren van de met vaderlandsliefde gewaagde gevaren.

Voor al zal hij medelijden hebben met het lot van onder-agenten, van deze arme kerels, wien men voor vijf frank daags en dikwijls kosteloos vroeg, inlichtingen te verstrekken, die hen blootstelden aan den dood, en waarvan het nut voor onze legers zeer twijfelachtig scheen.

Hij zal eindelijk verplicht zijn, zich de schoonheid der drijfveer te herinneren en het doel, om niet verontwaardigd te zijn over de lichtzinigheid, waarmede de oversten, die de onder-agenten in dienst namen, op blaadjes van notaboekjes en lijsten, namen en aanduidingen over salarissen lieten staan, bewijzen der medewerking van deze onder-agenten.

Uitgezonderd het personeel van telegraaf en spoorwegen, dat door

zijn bijzondere geschiktheid, zijn beroepskennis en praktischen zin in den dienst verkregen, nuttige diensten kon bewijzen, schijnt het wel dat veel personen zonder onderscheiding door het opperkommando uitgekozen werden, om de handelingen van den vijand na te gaan. »

En elders schrijft de heer Kirschen : « Welk een afgrond tusschen hen (de verspieters, de rekruten) en de jonge lieden, die, gezond, krachtig, lenig gebouwd voor sport, boven de gevaren van den oorlog de vreedzame verlokking verkozen van lawn-tennis en foot-ball.

Welk een afgrond tusschen onze helden en deze volwassenen, die gedurende deze vijftig maanden bezetting onze tea-rooms, rinking's, kinema's en schouwburgen bevolkten, die wij zagen heenstappen met getten, handschoenen en juweelen, waarvan het dragen in de loopgraven onbekend was, of, die voorzichtig, zonder te blozen, zich bij hun moeder, hun zuster, hun verloofde verscholen. »

Welk een bewondering moet men dan gevoelen voor het nederig meisje, dat nu naar haar bezet vaderland terugkeerde, wetend, dat zij haar leven wagen zou !

Veilig bereikte ze Vlissingen, waar ze een nacht logeerde. Dan stak ze over naar Breskens en reed naar Filippine.

Ook hier in 't Zuiden van Nederland waren spionnagediensten, die heel lichtzinnig te werk gingen en gemakkelijk lauweren zouden plukken. Zij toch bleven veilig aan deze zijde van de grens ; zij waagden zich niet in het bezette land, sommigen zelfs weldra aan de grens niet meer.

Zij zonden anderen België in, ontvingen hun verslagen, en, kregen zij er geen, dan stelden ze er zelf maar op, naar hetgeen ze van vluchtelingen... of van Duitsche soldaten opvingen.

Ja, ook hier werd er door velen lichtzinnig te werk gegaan. En bovendien liepen allerlei diensten elkaar in den weg. Er waren Belgische, Engelsche, Fransche en van elke nationaliteit dan nog verschillende. En men trachtte elkaar inlichtingen af te yangen ; dikwijls werkte men elkaar tegen, bebabbelde en belasterde men personen, wier mededinging men vreesde.

Er waren agenten, die door hun gebabbel, hun losbollig leven, hun snoeverij, de aandacht der Duitsche kontra-spionage opwekten, waarvan Vlissingen natuurlijk het centrum was. En wie zal zeggen, welke trouwe werkers in bezet België, door die gedragingen in gevaar werden gebracht.

Daar waren jonge mannen, wier plaats in de loopgraven was. Zij verkozen het minder gevaarlijk werk in Nederland. Maar als ze dan

in kringen, in herbergen en elders ouders van soldaten ontmoetten, waren ze gegeneerd, en ze wilden zich dan toch verontschuldigen... En dadelijk klonk het : « Gij weet toch wat ik doe?... Neen, dat verwondert mij : Ik ben in een dienst... ik heb verleden week Zeebrugge doen bombardeeren... ik heb een regiment voor een aanval behoed... ik heb bommen doen gooien op een munitiedepot, enz. » En wat geheim gehouden moest worden, werd daar te grabbelen gegoooid.

Wij spreken daarbij de goeden niet te na.

Maar het is noodig dit alles te zeggen, om beter de verdiensten te laten uitkomen van een edel meisje, als Gabrielle Petit, dat niet aan deze zijde der grens bleef, niet de veiligheid koos en anderen in 't gevaar zond, maar zelf alles wagen wilde, om haar taak te vervullen.

* * *

In de tram naar Filippine zat een dame rechtover Gabrielle. Ze was deftig gekleed en schoon van gelaat. Maar haar blik beviel Gabrielle niet.

— Gaat ge ook naar België? vroeg de dame haar.

— Neen...

— Ik meende het. Gij zijt toch een Belgische?

— Ik woon reeds lang in Nederland.

— O, ge verwacht misschien iemand uit België?

— Toch niet...

Daar begon 't al, 't uitvragen... En Gabrielle dacht aan alle waarschuwingen. Zij moest voorzichtig zijn, mocht niets, in 't geheel niets loslaten.

De dame zuchtte...

— Ik heb verdriet, zei de dame. Mijn kind is in België achtergebleven. Het was in een kostschool, toen de oorlog uitbrak. En toen kwamen de Duitschers en wij waren gescheiden... mijn kind te Luik en ik te Gent... Ik moest vluchten... en ik heb getracht over Maastricht naar Luik te reizen. Maar het is niet gelukt. Toch heb ik daar vernomen, dat familie mijn kind naar Brussel gehaald heeft en dat het ziek is. En ge begrijpt, dat ik er naar verlang. Maar hoe kan ik in België komen? O, ik smeeek u, vertrouw mij en wijs mij een plaats aan, waar ik over kan.

— Maar ik ken zoo geen plaats, mevrouw, antwoordde Gabrielle.

— O, gij vertrouwt mij niet! Heb toch medelijden met een ongeruste moeder. Mijn kind verlangt naar mij en ik naar mijn kind. Gij begrijpt dat... Gij weet wel een plaats, waar men over de grens geholpen kan worden.

— Maar geloof mij, mevrouw.

— Gij vertrouwt mij niet...

— Waarom zou ik u niet vertrouwen?

— Omdat gij niets zeggen wilt.

Gabrielle twijfelde. Kon zij deze dame vertrouwen? Was ze werkelijk een ongeruste moeder, die naar haar kind smachtte? Kon zij haar helpen, om bij haar lieveling te komen?

Men weet dat Gabrielle een medelijdend harte had en gaarne droevigen vertroostte...

Maar nu was zij geen meester meer over haar hart. Ze had een taak aanvaard, een moeilijke opdracht, en zij moest alles, alles geheim houden.

— Neen, gij vertrouwt mij niet, hernam de dame.

— Maar als gij naar België terug wilt, kunt ge toch om een paspoort gaan bij den Duitschen consul.

— Ik heb geen papieren... en zonder stukken geeft die Mof geen

paspoort. O, ik heb het genoeg geprobeerd... En ik moet naar Brussel... ik moet, mijn kind verlangt naar mij. En ik dan... weten, dat uw lieveling daar ziek ligt, er naartoe willen snellen en zoo lang moeten wachten. O, help mij !

Gabrielle twijfelde weer.

Zij kon deze moeder helpen, haar vergezellen tot Brussel toe.

Maar was zij een moeder ? Of was ze een dier vrouwen, welke de Duitschers in dienst genomen hadden, om allerlei inlichtingen te verzamelen ? Wilde zij nu weten, waar men « over » kon, om dan den Belgischen gids te verraden en de lieden uit een herbergje te Bouchaute, waar vluchtelingen zich verzamelden ?

— Ik mag niets zeggen, nam Gabrielle zich voor.

— Gij wilt niets zeggen... o, ge zijt hard voor mij ! kloeg de dame.

— Gij zijt onrechtvaardig...

Maar wat te doen ; als die onbekende nu ook eens aan de Isabellasluis, nabij het huis van den burgemeester, uitstapte ?

Gabrielle nam een snel besluit. De tram stopte aan de « Maagd van Gent »... Het meisje knikte de vreemde toe en stapte vlug uit.

De dame was verrast. Dan rees ze op, maar 't was te laat om Gabrielle na te gaan, want de tram zette zich weer in beweging.

— Gelukt, mompelde Gabrielle. Neen, ik vertrouw dat mensch niet. Haar gezicht is niet dit van een moeder... En haar blik bevalt me evenmin. Ik moet voor haar op mijn hoede zijn.

En dan werd Gabrielle angstig. Zou het een vrouw zijn, die haar reeds te Folkestone had bespied ? Men had haar op 't bureau gezegd, dat de Duitsche agenten ook in het Engelsch stadje loerden !

— Ik moet oppassen, nam ze zich voor. Ja, de gevaren beginnen al en ik ben nog niet eens in België.

Ze volgde den dijk. Ze zag weer de wijde Braakman, het verlaten oord. En links schouwde ze in het bezette land. Ze dacht aan Miss Cavell en aan Jacquet. En zoo waren er meer toegewijde werkers. Zij zou er nu ook toe behooren.

Halverwege de Isabellasluis sprak een man haar aan.

— Madame, wilt ge naar België ? Ik ben een gids, zei hij.

Bijna had Gabrielle toestemmend geantwoord, maar ze bedacht zich nog bijtijds.

— Neen, ik ga niet naar België... ik zou u danken... onder die Moffen !

— Gij zijt toch een Belgische ?...

— Wat gaat u dat aan ?

— Zoo onbeleefd!

— Gij zijt onbeleefd, om de menschen met onbescheiden vragen lastig te vallen.

— Gij vertrouwt mij niet. Ik ben een gids, zeg ik.

— 't Kan mij niet schelen, wie ge zijt. Ik heb uw diensten niet noodig, want ik blijf in Nederland.

De kerel bromde nog wat, maar het meisje vervolgde snel haar weg...

Wie was er te vertrouwen, en wie niet? Al dadelijk merkte Gabriëlle, dat de weg, dien ze gekozen had, vol voetangels en klemmen lag...

Eindelijk kwam ze in de herberg aan. De waardin herkende haar dadelijk.

— Terug naar België? vroeg ze.

— Ja... Zou het kunnen?

— Waarom niet? Maar ge moet wachten, tot de gids komt.

Gabriëlle vertelde nu van haar ontmoetingen.

— Ja, ge moet hier opletten, hernam de vrouw. Er loopt allerlei volk rond en ge kunt het op hun wezen niet lezen, of ze Belgisch- of Duitschgezind zijn.

Na den middag kwam er nog een jonge vrouw binnen. Ze scheen hier een goede kennis te zijn. Ze verdween in een kamer en keerde terug als een boerin verkleed. In de hand droeg ze een emmertje.

— Ik ben al gereed, zei ze tot de herbergierster, in 't Fransch.

— Wacht ge niet?

— Neen, neen... ik heb haast.

Ze groette en vertrok.

— Ja, die kent den weg, vertelde de waardin aan Gabriëlle. Zij is resoluut.

— Gaat ze naar België?

— Zeker!

— Zoo, over dag?

— Ja, ja. Ze gaat nu naar de huizen aan de grens. En vóór den neus der Duitschers loopt ze van een Hollandsch in een Belgisch huis. Ieder peinst, dat het een vrouw van hier is... een boerin of zoo. En in haar emmer draagt ze misschien drie of vierhonderd brieven mee.

— Brieven voor België?

— Voor Frankrijk het meest... van soldaten aan hun familie. We noemen haar madamke van Maubeuge...

— Is ze van Maubeuge?

— Ja, ze woont daar en over Brussel gaat ze er nu naar toe, altijd maar met haar emmertje aan den arm. Duitschers peinzen overal, dat ze van de streek is en van 't eene huis naar 't ander moet. Ze doet spionage voor de Franschen!

— En is dat al zoo bekend? vroeg Gabrielle vol verbazing.

— Ja, veel te veel! Ze zal nog wel eens in den val lopen, dat kan niet blijven duren.

Gabrielle wist niet wat ze hoorde. Wat een geheim blijven moest, was hier algemeen geweten, en die vrouw liep België in, als woedde er geen oorlog, als ging ze een gewone boodschap verrichten.

Ze bewonderde den durf en den moed van dat « madamke van Maubeuge »; ze voelde sympathie voor haar, want ze werkten immers voor 't zelfde doel, maar ze moest die roekeloosheid afkeuren (1). De Duitsche tegen-bespiegeling was niet blind.

---

(1) Madamke van Maubeuge, of eigenlijk mevrouw La Roche-Van Damme werd dan ook vrij spoedig aangehouden en tot 15 jaar dwangarbeid veroordeeld, evenals haar man. Zij werd te Gardenleben opgesloten en haar echtgenoot in Rijnland.

Wat later kwam een jonge man binnen. Hij dronk een glas bier en zei :

— Madamke van Maubeuge is al over.

— Is 't goed gegaan?

— Lijk een niet! Ge kent haar, hé?... Ze heeft nog een **grapje** gemaakt met een Duitsch soldaat en de snul begreep niet, hoe hij **bij** den neus werd genomen. Ja, ze is stout...

— Die madam moet ook over... en de herbergierster wees naar mejuffer Petit.

— Ewel, als ze mee wil gaan...

De man herhaalde zijn vraag in gebroken Fransch.

— Nu? vroeg Gabrielle. Over dag.

— O, ja...

— Maar gaat dat zoo gemakkelijk?

— Dezer dagen, ja... We loopen over en weer bijna gelijk in vrede-tijd. De posten staan zoo dun. Lang zal 't niet duren... maar ge hebt van die oogenblikken.

— 'k Had gemeend, dat ik tot van avond zou moeten wachten.

— Maar neen, ge kunt tegen den avond al in Gent zijn. Ge kunt van de gelegenheid profiteeren.

— Wel, als 't kan, gaarne... Wat moet ik u betalen?

— O, geef mij een pint bier!

— Meer niet?

— Maar neen... ik ben geen gids... Ik doe gaarne een plezier aan wie naar huis wil gaan. 'k Zal u een eindeke op België brengen en op den weg zetten naar de tram. Dan rijdt ge tot Gent. Ge moet niet bang zijn, want er liggen overal weinig soldaten. De oude troepen zijn naar Rusland.

— Naar Rusland? herhaalde Gabrielle.

Ze begreep hoe plots haar taak begon. Nu reeds kon ze inlichtingen winnen.

— Ja, er gaat daar een slag geleverd worden, zeggen ze. En aan de grens hebben we nu wat oude mannen gekregen en herstellende gewonden uit de hospitalen van Gent. Maar dat zal niet lang duren. 't Verandert zoo licht. Wel, als ge gereed zijt, kom dan maar mee.

Gabrielle was blijde, dat ze hier niet langer blijven moest. Hoe eer te Brussel, hoe liever.

Ze vertrok dus. Onderweg trachtte ze nog wat bijzonderheden te vernemen over die troepenbeweging, maar haar begeleider wist er zelf weinig van. Hij kende 't regiment niet.

— Doet ge ook aan spionage misschien? vroeg hij.

Gabrielle schrok.

— Maar neen, neen, zei ze haastig.

— O, 't zou kunnen zijn, niet waar? Er loopen er hier zooveel van diensten. En ik peinsde het, omdat ge zoo naar die nummers vraagt.

En mejuffer Petit leerde alweer een nieuwe les en wel deze: dat men door het stellen van vragen vermoedens opwekken kan, welke men moest vermijden. Zij begreep hoe bespieding niet op het toeval rekenen moest, maar diende te rusten op eigen, flinke organisatie.

De afstand tot de grens was klein.

— Zie, zei de gids, nu gaan we heel onnoozel dat huisje daar binnen langs de achterdeur, die op het Hollandsch gebied staat. En we verlaten het langs voor, dat is al Belgisch.

— Zonderling!

— O, zoo zijn er veel gebouwtjes hier! Maar de Duitsch spreekt er van, de achterdeuren, die op 't Hollandsch uitgeven, te barrikadeeren of toe te metselen en de vensters ook (1). Er gebeurt te veel langs die deuren en vensters. Elke week werpen ze er graanzakken vol brieven door.

— Brieven uit België?

— Ja, en zoo vallen ze op Holland. En koeriers nemen ze mee. Ziet ge ginder aan dat venster dien bloempot staan? Dat heeft een beteekenis.

— Welke?

— Ha, dat er brieven uit België toegekomen zijn. De koerier die op Holland zit, weet nu, dat hij vanavond moet komen. Als 't donker is en de schildwacht is een eindeke weg, dan smijten ze den zak door dat raam en de koerier draagt hem mee.

— Maar weten de menschen dat allemaal?

— O, veel toch...

— Dat is niet goed. Gij vertelt dat nu aan mij...

— Maar gij zijt een Belgische.

— Meent ge, dat alle Belgen te vertrouwen zijn?

— Misschien niet. Ge hebt gelijk, er wordt daarover te veel gebabbeld en daarom kan het niet blijven duren. 't Komt den Duitsch ook aan de ooren.

— Dat kan niet anders.

Ja, men ging met vreeselijke lichtzinnigheid te werk, en velen

---

(1) Dit gebeurde dan ook weldra.

zouden dat duur bekopen en soms juist zij, die wel wisten te zwijgen en omzichtig handelden. Maar al die organisaties van brievenvervoer liepen over te veel tusschenpersonen en 't was steeds dezelfde geschiedenis : men koos de medewerkers op goed valle 't uit.

De gids leidde Gabrielle het huizeke binnen. Een vrouw was bezig het eten te bereiden.

— De gewone passage, zei de man.

De vrouw wist dadelijk wat hij bedoelde.

— Ja, nu is 't niets, zei ze.

— Is er geen soldaat voor de deur?

— Neen, hij is juist in de herberg gegaan om een snaps.

— 't Zal goed zijn, dat de officier hem niet betrapt.

— O, hij zei, dat die al van gisteravond dronken in zijn bed ligt.

— Dan zijn we weg.

De gids wenkte Gabrielle. Hij stak met haar de straat over en verdween in de herberg, waar de Duitscher aan den toog, naar de gewoonte van veel zijner landgenooten, tegelijk een glas bier en een borrel genever dronk.

Mejuffer Petit ontstelde even, toen ze hem zag. Zou die begeleider haar misschien verraden?

Maar neen, de man bestelde ook een glas bier en maakte een praatje met den militair.

— Goed, dat herr officier u niet ziet.

— Besoffen! riep de soldaat en hij lachte luid, ganschen nacht... en hij maakte 't gebaar van drinken.

— Hij is er niet vies van dan? Kein schreck voor de schnaps?...

— Schreck... Nein, nein.

— Ja, maar ik wolle sagen de officier...

— Nein, er hat kein schreck von schnaps en wein... Er ist besoffen in bet.

En de militair vertelde, dat hij 't er nu ook maar eens van nam. Hij was aan den IJzer geweest, in modder en water, en had er veel geleden en dan nog een kogel in zijn schouder gekregen. Maar 't was een goede kogel, schertste hij, want zoo stond hij nu voor een heelen tijd aan de grens, en hier was 't beter: geen gevaar, een goed wachthuis en logies... warme slaping en veel vrijer.

De gids gaf Gabrielle een wenk en beiden verlieten de herberg.

— Ja, 't gaat bijzonder goed vandaag, zei de man.

— Buitengewoon.

— Maar 't is te schoon om te blijven duren. Zie, volg nu dien weg en dan komt ge aan de tram voor Gent... Goede reis.

— Maar, wat ben ik u schuldig?

— Niets, niets...

Gabrielle dankte den braven kerel hartelijk en verheugd over dit onverwacht geluk, zoo snel over te zijn, vervolgde ze haar reis.

Ja, 't was buitengewoon voorspoedig gegaan; doch, neen, de gids had gelijk: 't zou niet blijven duren...

Als Gabrielle nog eens aan de grens terugkeerde, zou ze daar een geduchte versperring zien.

Het dorp, dat haar helper bedoelde, en waar ze de tram nemen kon, was Bassevelde, dat nu voor korten tijd juist door dit verkeersmiddel een gewichtige plaats was geworden. Er stonden nog veel reizigers te wachten, die uit Nederland kwamen, deze met een pas, andere zonder.

Tot haar schrik bemerkte Gabrielle ook de dame, die haar in de tram lastig gevallen en van haar ziek kind gesproken had. Ze was dus ook al over. Hoe? 't Kon door een helper zijn, gelijk zij er een had aangetroffen.

Of met toestemming der Duitschers... of met een bijzonder pasje...

Mejuffer Petit bleef in elk geval wantrouwend. Ze zag eveneens madamke van Maubeuge, nog altijd met haar emmertje aan den arm. Ze gevoelde wel lust haar aan te spreken en ze te wijzen op die roekeloosheid. Maar neen, ze moest voorzichtig zijn. Ze was in dienst van het land, en daardoor zag ze zich verplicht steeds als een eenzame haar weg te gaan. Door met die vrouw mede te reizen, zou ze de aandacht kunnen wekken van loerende vijanden. Madamke van Maubeuge was reeds te veel bekend.

Gabrielle trad een herberg binnen, om buiten 't gezicht der heimzinnige dame te blijven. Door een raam bespiedde ze haar. Ze bemerkte, hoe die dame nu met iemand sprak en vroolijk lachte.

— Dus heeft ze gelogen, mompelde Gabrielle. Een moeder, die om een doodziek kind beangstigd is, zou zoo niet kunnen lachen. Neen, ik vertrouw haar niet.

Eindelijk kwam de tram. De reizigers stapten haastig in. Gabrielle wachtte een der laatsten om weer niet die zonderlinge vrouw tot gezellin te hebben. En zoo reed ze naar Gent. Daar zag ze, dat de dame door een Duitsch officier afgehaald werd. Neen, nu twijfelde ze niet meer. Die vrouw was een bespiedster, maar tegen haar land en volk en tegen haar leger, een verachtelijke medewerkster van de Deutsche detektieven, kommissarissen, speurders en bloedhonden.

Maar 't was goed, dat Gabrielle Petit al deze ervaringen opdeed ; ze zetten haar tot voorzichtigheid aan.

Gabrielle bleef te Gent overnachten. Den volgenden dag bereikte ze veilig Brussel... Nu eerst begon haar gewichtige taak...

Tranen welden in haar oogen, toen ze haar woning betrad.

Ze dacht aan haar verloofde. Van hier waren ze samen vertrokken, meenend tijdens den oorlog ook in elkaars nabijheid te blijven, ginds waar 't eigen legertje streed.

Maar tusschen hen lag nu het geduchte front.

De kostvrouw zette groote oogen op.

— Maar, mijn hemel, waak ik, of droom ik ? riep ze verbaasd. Gij, Gabrielle ? Er is toch niets gebeurd, zeker ? Is uw verloofde gevangen en hebben ze u dan toch losgelaten ? Ik had het wel gevreesd ! Gij waagt te veel. Een keer kan dat gaan...

— Maar neen, neen... er is niets ergs gebeurd ! Mijn verloofde is in 't leger, zoo stremde het meisje den vloed van woorden.

— Is hij goed aangekomen ? God zij geloofd ! Ik vreesde anders een ongeluk. En gij keert terug ?

JAN VERBEKE

GABRIELLE PETIT

ONZE NATIONALE HELDIN

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK — ANTWERPEN